

RINNAKKAISTALLENENTTU ARTIKKELI

Ilmestynyt Kättilö-lehdessä. Numero 1/2021, s. 32-33.

**Viittaa alkuperäiseen lehteen.
Kättilölehti, ISSN 0022-9415**

Kättilön urapolkuja

Tiina Murto Kansainvälisyyttä ja geenitutkimuksia

Nykyisin lehtorina Turun Ammattikorkeakoulussa työskentelevä ja filosofian tohtoriksi väitellyt Tiina Murto valmistui kättilöksi Turun terveydenhuolto-oppilaitoksesta jouluna 1998, kun kättilön töitä oli lähes mahdotonta saada. Tiina teki keikkatöitä ja sijaisuuksia sairaanhoitajana Turussa kirurgisilla osastoilla ja olisi saanut vakipaikankin, mutta ei halunnut ottaa sitä vastaan – polte tehdä kättilön töitä oli liian kova. Kättilöopintojen aikana Norjassa suoritettu harjoittelu houkutti sinne takaisin, mutta Tiina päätyi kuitenkin hakemaan kesätöitä Ruotsista. Toukokuussa 1999 hän muutti Tukholmaan Solnaan ja sai aloittaa kättilön työt Karoliinisessa sairaalassa. Kesätyöt venähtivät talveen asti ja Suomeen paluu jäi muutaman kuukauden mittaiseksi, kun osastonhoitaja Solnasta soitti kysyäksään milloin Tiina olisi tulossa takaisin. Seuraavalla Tukholman keikalla vierähtikin kymmenen vuotta.

Arvoja ja arvoja - synnytysten hoitoa ruotsalaisittain

Karoliininen sairaala oli Tukholman suurin synnytyssairaala ja vaikka oli hienoa työskennellä kättilönä, Tiina koki ristiriitaa kättilön ammattitaidon ja varsin medikalisoituneiden käytäntöjen välillä. ”Tuntui, että nyt pitää jotenkin kehittää itseään”, Tiina muistelee. Hän päätti aloittaa kansanterveystieteen maisteriopinnot. Opettajana toimi muun muassa Hans Rosling, nyt jo edesmennyt ruotsalainen lääkäri, joka luennoi mieleenpainuvasti kansainvälisistä terveyskysymyksistä ja -tilastoista. Tiinan opinnot suuntautuivat ravitsemukseen liittyviin kysymyksiin, ja hän teki gradututkielmansa foolihapon, tiettyjen geenien ja tahattoman lapsettomuuden yhteyksistä.

Valmistuttuaan maisteriksi vuonna 2006 Tiina jatkoi kättilönä, mutta vaihtoi työpaikkaa julkiselta yksityiselle puolelle. BB-Stockholm -yksityyssairaalassa hoidettiin silloin vain matalan riskin synnyttäjiä, joilla oli täysiaikainen ja normaali raskaus. Kuka tahansa sai tulla synnyttämään, eivätkä synnyttäjät maksaneet yhtään enempää hoitopäivämaksuja kuin muissakaan sairaaloissa. Arvot sen sijaan olivat täysin päinvastaiset edelliseen työpaikkaan verrattuna. ”Se työpaikka sai oikeastaan kättilöyden minussa uudelleen syttymään”, Tiina hehkuttaa. Kädentaidot olivat arvossaan ja oma osaaminen kehittyi, kun jokaiselle synnyttäjälle tehtiin ensin ulkotutkimus ja sen jälkeen kuunneltiin sydänäännet torvea käyttäen. Vasta sitten otettiin mukaan doppler- tai ktg-laite. Synnyttäjää ei tässä sairaalassa jätetty yksin; kättilö-perushoitaja -työpari oli vastuussa synnyttäjistä ja esimerkiksi ruokatauot pidettiin vuorotellen, jotta toinen pystyi koko ajan olemaan synnyttäjän luona. Reilun kolmen vuoden työskentelyn aikana Tiina oppi ruotsalaisikätilöiden tapaan tekemään ulosauttoimukupin ja laittamaan pudendaalipuudutuksen, jota käytettiin usein ompelun yhteydessä.

Vähän vahingossa väitöstutkijaksi

”En siis todellakaan koskaan aikonut tehdä väitöskirjaa”, kertoo Tiina nauraen. Hän ei kokenut itseään ollenkaan tutkijatyypiksi. Vuonna 2007 hän kuitenkin huomasi aloittavansa väitöskirjatutkimustaan Uppsalan yliopiston lääketieteellisessä tiedekunnassa. Gradututkielmassa mukana ollut professori Anneli Stavreus-Evers ylipuhui Tiinan jatkamaan aiheesta ja ohjaajan siirryttyä Tukholmasta Uppsalaan Tiina lähti mukaan. Uppsalasta löytyi toiseksi ohjaajaksi kättilötaustainen professori Agneta Skoog Svanberg. Tutkimus oli täysin kvantitatiivista otetta hyödyntävää ja vaati vahvaa perehtymistä tilastotieteeseen. Väitöstutkimuksessa tarkasteltiin geenien ja foolihapon yhteyttä lapsettomuuteen ja raskaaksi tuloon. Vaikka tietyn geenin omaavilla naisilla havaittiin matalampia foolihappotasoja, ei tämän yhteyttä raskaaksi tuloon voitu osoittaa.

Kolmen maan kombo

Väitöskirjaa Tiina teki työn ohessa aina vuoteen 2010 asti, jolloin hän irtisanoutui kättilön työstään ja muutti miehensä työn vuoksi Italiaan. Italian-vuosina Tiina teki väitöstutkimustaan etäyhteydellä Uppsalaan ja jatkoi samaa hyväksi havaittua toteutusta vielä Suomestakin käsin tänne palattuana. Väitöskirja valmistui vuonna 2014. ”Prosessin aikana syntyi kaksi lasta, eli itse tutkimukseen en käyttänyt neljää vuotta enempää, vaikka kokonaisuudessaan vuosia kuluikin enemmän”, Tiina kertoo. Uppsalan yliopiston väitöksen jälkeen Tiina jatkoi vanhempainvapaalla kahden pienen tyttärensä kanssa.

Kolmentoista ulkomaan vuoden jälkeen Suomeen sopeutumisessa työkuvioiden osalta oli omat haasteensa. ”En käytännössä tuntenut enää ketään, enkä missään”, Tiina toteaa. Opettajuus ei varsinaisesti ollut Tiinan haaveena, ja hän kuvaakin opettajaksi hakeutumistaan sattumien summana. Turun ammattikorkeakoulun ovet avautuivat elokuussa 2015, kun Tiina aloitti ensin päätoimisena tuntiopettajana ja jonkun ajan kuluttua lehtorina. Lehtorin työhön kuuluu muun muassa kättilöopiskelijoiden opinnäytetöiden ohjaamista, tutkimus- ja kehittämismenetelmien kurssien sekä kättilöopiskelijoiden syventävien opintojen opetusta.

Avoimin mielin kohti uutta

Lehtorin työntäyteisessä arjessa ei ole jäänyt aikaa enää oman tutkimuksen tekemiseen, vaikka paloa siihen vielä olisi. Foolihappoon liittyvä tutkimus on Tiinalle yhä sydämenasia. Väestöliiton Synty-verkostossa toimiminen on sytyttänyt kipinän myös hedelmällisyystietouteen ja lapsettomuuteen liittyvään tutkimukseen. Toki ammattikorkeakoulussa Tiina on ollut ja on edelleen mukana useissa kehittämishankkeissa. Viimeisimpänä rahoitusta on haettu hankkeelle, jossa tarkasteltaisiin koronaviruspandemian yhteyksiä lähisuhdeväkivaltaan. Opiskelijoiden opinnäytetöiden myötä myös yhteistyö Turun yliopistollisen keskussairaalan naistenklinikan kanssa on vahvaa.

Uransa suurinta käännekohtaa Tiina vielä odottaa. ”Toivottavasti se on vielä tulossa, koska en ihan vieläkään tiedä mikä minusta tulee isona”, hän nauraa. Väitöskirjan tekemiseen ryhtymisen ja sen valmistumisen hän kuitenkin tunnistaa jo tapahtuneiksi käännekohdiksi. Hän muistelee parikymppisenä ajatelleensa tutkimuksen tekemistä lähes tylsimpänä asiana maailmassa, mutta vuosien varrella ajatus kehittyi ja väitöskirjan valmistuttua mielikuva tutkimuksesta oli aivan toinen. Tiina haluaa kannustaa myös tämän päivän kättilöopiskelijoita kiinnostumaan tutkimuksesta niin lukijoina kuin tekijöinä. Hän kertoo opiskelijoilleen tarinaa omista valinnoistaan ja muistuttaa heitä vanhasta totuudesta: ei koskaan kannata sanoa ei koskaan.

Milloin ja missä olet työskennellyt kättilön tehtävissä viimeksi?

Se oli vuonna 2009 Tukholmassa, BB-Stockholm -yksityissairaalassa. Silloin joulukuussa 2009 lopetin työt siellä reilun kolmen vuoden työskentelyn jälkeen. Tuntuu ihan uskomattomalta, että siitä on jo niin kauan!

Mitä kättilöys sinulle merkitsee?

Kättilöys on identiteetti. Se on niin iso osa minua, ihan sama missä olen töissä, tai mitä teen, olen aina kättilö. Tuon sen myös aina ja kaikkialla esille: minä olen kättilö.